

روش تحقیق در علوم ورزشی

فروزان فتاحی مسرور

دکتر فروغ فتاحی مسرور

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سما ورامین

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام (ره)

ویراستار علمی: دکتر رسول نوروزی سید حسینی

استادیار دانشگاه تربیت مدرس

انتشارات طنین دانش

سرشناسه	: فتاحی مسرور، فروغ، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: روش تحقیق در علوم ورزشی / فروغ فتاحی مسرور، فروزان فتاحی مسرور؛ ویراستار علمی رسول نوروزی سیدحسینی
مشخصات نشر	: تبریز: طنین دانش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۲ص: مصور(بخشی رنگی)، جدول.
شابک	: ۹-۰۰-۸۳۱۹-۶۰۰-۹۷۸ : ۱۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: ورزش -- تحقیق -- روش شناسی
موضوع	: ورزش علمی -- تحقیق -- روش شناسی
موضوع	: تربیت بدنی -- تحقیق -- روش شناسی
شناسه افزوده	: فتاحی مسرور، فروزان، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	: نوروزی سیدحسینی، رسول، ۱۳۶۴ -، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ / ۲۹ / ۶۸ / ۷۷۷ GVV
رده بندی دیویی	: ۷۹۶ / ۰۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۰۰۱۷۵

روش تحقیق در علوم ورزشی

تألیف: دکتر فروغ فتاحی مسرور - فروزان فتاحی مسرور

ویراستار علمی: دکتر رسول نوروزی سیدحسینی

ناشر: طنین دانش (ناشر تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی)

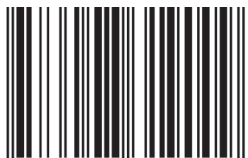
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵ **تعداد صفحات:** ۱۸۲ **قطع:** وزیری

لیتوگرافی: آيسان فيلم **چاپ:** پرنیان **صحافی:** آلمان

شابک: ۹-۰۰-۸۳۱۹-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

9 786008 319009 >

www.TaninDanesh.ir

تمامی حقوق برای انتشارات طنین دانش محفوظ است. این کتاب مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان می‌باشد. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از فتوکپی، بازنویسی مطالب در هرگونه رسانه‌ای از جمله کتاب، لوح فشرده، مجلات و غیره بدون اجازه کتبی ناشر قابل استفاده نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

فهرست

پیشگفتار

فصل اول: مفاهیم بنیادی تحقیق

۵	تعریف تحقیق
۷	ویژگی‌های تحقیق علمی
۸	دلایل انجام تحقیق
۹	انواع تحقیق
۱۴	استراتژی‌های تحقیق
۱۶	مراحل اجرای تحقیق
۲۱	
۲۵	

فصل دوم: طرح ریزی تحقیق

۲۹	انتخاب مسئله تحقیق
۳۰	منابع تعیین مسئله تحقیق
۳۵	دلایل تکرار تحقیقات پیشین
۳۷	بررسی ادبیات و پیشینه تحقیق
۳۸	تدوین چهارچوب مفهومی
۴۵	تعیین متغیرها
۴۶	متمرکز شدن بر سؤالات تحقیق
۵۰	تبیین فرضیه
۵۱	تعیین ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات
۵۳	

فصل سوم: روش‌های تحقیق

۶۱	انواع طرح‌های تحقیق
۶۲	طرح تحقیق کیفی
۶۲	طرح تحقیق کمی
۶۴	روش‌های آمیخته
۶۵	انتخاب روش تحقیق
۶۵	روش تحقیق توصیفی محض
۶۶	روش تحقیق توصیفی تحلیلی
۶۷	روش تحقیق تاریخی
۶۸	روش تحقیق تداومی و مقطعی
۷۰	مطالعه موردی و زمینه‌ای
۷۱	روش تحقیق همبستگی یا همخوانی
۷۳	روش تحقیق علی یا پس از وقوع یا پس رویدادی
۷۴	روش تحقیق تجربی
۷۷	

۹۱	فصل چهارم: نمونه گیری
۹۲	سرشماری و نمونه گیری
۹۵	مراحل اصلی در نمونه گیری
۹۹	روش های نمونه گیری
۱۰۹	تعیین حجم نمونه
۱۱۵	فصل پنجم: جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها
۱۱۶	روش های افزایش پاسخدهی نمونه های تحقیق
۱۱۷	آماده سازی و کدگذاری داده ها برای تجزیه و تحلیل
۱۱۸	مقیاس های اندازه گیری
۱۲۱	پایایی
۱۲۳	روایی
۱۲۵	آمار توصیفی
۱۲۸	آمار استنباطی
۱۳۰	روش های تجزیه و تحلیل آماری
۱۳۳	فصل ششم: ساختار گزارش های (پایان نامه) تحقیقی
۱۳۴	ملاحظات اساسی در تدوین گزارش نهایی تحقیق
۱۳۶	توصیه های مهم در نگارش گزارش نهایی تحقیق
۱۳۷	ساختار و اجزای استاندارد گزارش نهایی تحقیق
۱۴۵	فصل هفتم: شیوه های انتشار نتایج تحقیق
۱۴۶	ارائه تحقیق در کنفرانس های علمی
۱۵۰	انتخاب نشریه علمی
۱۵۰	اجزای ساختاری مقالات علمی
۱۵۴	منبع نویسی
۱۵۸	ارزیابی مقالات علمی
۱۶۱	فصل هشتم: مسائل اخلاقی در تحقیق
۱۶۳	خاستگاه مسائل اخلاقی در تحقیق
۱۶۴	هویت محقق و مسائل اخلاقی
۱۶۵	مسئولیت های اخلاقی محققان
۱۶۸	اصول و رهنمودهای اخلاقی در تحقیق
۱۷۱	نظام نامه اخلاقی
۱۷۳	بداخلاق های تحقیقی
۱۷۵	کمیته های اخلاقی در تحقیق
۱۷۹	منابع و مآخذ

پیشگفتار

در بسیاری از زمینه‌ها، ما تحت تأثیر مطالعات و تحقیقات قرار داریم. در جهان کنونی ما، سازمان‌هایی کارآمد و اثربخش هستند که بتوانند اطلاعات بنیادی و کاربردی به‌روز را کسب کرده و از طریق آن حداکثر بهره‌وری را برای خود حاصل کنند؛ زیرا تصمیم‌گیری بر مبنای اطلاعات، معیاری ارزشمند برای اجرای مطلوب امور و رفع مسائل کلی است. بر این اساس انجام دادن پروژه‌های تحقیقاتی می‌تواند بسیاری از مشکلات و مسائل بشری را مرتفع سازد. از این رو اطلاع از نحوه و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی صحیح و به‌کارگیری آن‌ها برای هر نهادی بسیار ارزشمند است و به همین خاطر است که تأکید مؤسسات آموزشی و آکادمیک بر مهارت‌آموزی فراگیران و دانشجویان در حوزه اجرای تحقیقات است. هدف از نگارش این کتاب ارائه مطالبی است که دانشجویان رشته علوم ورزشی (مخصوصاً مقطع کارشناسی) بتوانند مطالب مرتبط با روش تحقیق را به‌سادگی یاد بگیرند.

برای تدوین این اثر تا حد امکان سرفصل‌های تنظیمی از سوی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم و آموزش عالی و ساختارهای اساسی موردنیاز روش تحقیق در رشته علوم ورزشی موردتوجه قرار گرفته است و به همین جهت این کتاب می‌تواند در دوره کارشناسی (و حتی مقطع کارشناسی ارشد) مورد استفاده دانشجویان قرار گیرد. این کتاب مشتمل بر ۸ فصل است. در فصل اول مفاهیم بنیادی تحقیق در قالب تعریف‌های مختلف تحقیق، دلایل انجام تحقیق، دسته‌بندی‌های مختلف از تحقیق و استراتژی‌های تحقیق ارائه شده است. در فصل دوم طرح‌ریزی تحقیق به‌صورت مبسوط مورد بحث قرار گرفته است. طرح‌ریزی تحقیق شامل تنظیم کردن موضوع یا مسئله تحقیق، بررسی ادبیات و پیشینه موضوع، تدوین چهارچوب مفهومی، طراحی و تدوین سؤالات ویژه تحقیق، شناسایی متغیرها و تبیین فرضیات است. در فصل سوم دو طرح اصلی تحقیق یعنی طرح کمی و کیفی و همچنین انواع مختلف روش‌های تحقیق مطرح شده است. در این فصل تأکید می‌شود محقق باید طرحی را برای تحقیق خود انتخاب کند که به بهترین وجه به سؤالات تحقیقش پاسخ دهد. این طرح‌های کلی تحقیق دارای اشکال مختلفی از روش‌های تحقیق به شرح روش تحقیق توصیفی (محض، تحلیلی)، روش تحقیق تاریخی، روش تحقیق تداومی و مقطعی، روش تحقیق موردی و زمینه‌ای، روش تحقیق همبستگی یا همخوانی، روش تحقیق علی یا پس‌رویدادی و روش تحقیق تجربی هستند. در فصل چهارم نمونه‌گیری به‌عنوان یکی از کلیدی‌ترین مهارت‌های محققان مورد بحث قرار گرفته است. در این فصل دلایل نمونه‌گیری و تفاوت آن با سرشماری، عوامل اثرگذار بر حجم نمونه، اصول اساسی نمونه‌گیری، انواع نمونه‌گیری و شیوه‌های تعیین حجم نمونه با ذکر مثال‌های کاربردی تشریح شده است. مباحث مربوط به شیوه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها در فصل پنجم بیان شده است.

در این فصل شیوه‌های افزایش پاسخ‌دهی، شیوه‌های آماده‌سازی و کدگذاری داده‌ها، مقیاس‌های اندازه‌گیری، پایایی و روایی، آمار توصیفی و استنباطی و شیوه‌های انتخاب آزمون‌های آماری مورد بحث قرار گرفته است.

در فصل ششم شیوه نگارش گزارش‌های تحقیق و به‌صورت ویژه، ساختار پایان‌نامه‌های تحقیقی ارائه شده است. در این فصل اجزای ساختاری یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد یعنی چکیده، قردادانی، فهرست مطالب، فهرست جداول و اشکال، فصل اول (طرح تحقیق)، فصل دوم (ادبیات و پیشینه تحقیق)، فصل سوم (روش‌شناسی تحقیق)، فصل چهارم (تجزیه و تحلیل داده‌ها)، فصل پنجم (خلاصه، بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها)، منابع و مأخذ و ضمائم تشریح می‌شود. در فصل هفتم شیوه‌های انتشار نتایج و یافته‌های تحقیق در قالب سخنرانی، ارائه پوستر یا برگزاری سمپوزیوم مورد بحث قرار گرفته است. شیوه‌های مطلوب ارائه سخنرانی‌های علمی و ساختار مقالات علمی - پژوهشی در این فصل به شکل مبسوط مورد بحث قرار گرفته است. در نهایت مسائل اخلاقی تحقیق در فصل هشتم ارائه شده است. معیارهای اخلاقی که در این فصل مطرح شده است، چهارچوبی اساسی را برای تضمین فعالیت‌های تحقیقی اخلاق‌محور در رشته علوم ورزشی فراهم می‌کند.

مؤلفان امیدوارند این کتاب که حاصل سال‌ها مطالعات و تدریس آنان است تأثیر مطلوبی بر یادگیری فرایندهای اجرای تحقیقات در رشته علوم ورزشی بگذارد. گرچه سعی شده است که کتاب خالی از اشتباه باشد؛ ولی از آنجایی که در امور انسانی همواره احتمال بروز خطا می‌رود، امکان دارد اشتباهاتی از چشم مؤلفان به‌دور مانده باشد و از این‌رو، از کلیه دانشجویان، استادان، دانش‌پژوهان و خوانندگان گرامی تقاضا می‌شود با راهنمایی‌های ارزنده خود ما را یاری کنند. راهنمایی‌ها و تذکرات صاحب‌نظران می‌تواند به برطرف کردن کاستی‌های این مجلد در چاپ‌های بعدی کمک کند و مسلماً موجب سپاسگزاری خواهد بود.

فصل اول: مفاهیم بنیادی تحقیق

اهداف یادگیری

پس از مطالعه این فصل شما باید قادر باشید:

- تحقیق را تعریف کنید؛
- ویژگی‌های تحقیق علمی را شرح دهید؛
- دلایل انجام تحقیقات را شرح دهید؛
- تحقیقات را بر اساس کاربرد، اهداف، نوع جستجوی داده‌ها، حضور داده‌ها و منبع داده‌ها طبقه‌بندی کنید؛
- دو استراتژی قیاسی و استقرایی اجرای تحقیق را شرح دهید؛
- مراحل کلی اجرای تحقیق را نام ببرید.

دانشجویان رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی نیاز دارند که قابلیت تحقیق خود را به‌منظور تبدیل شدن به یک محقق حرفه‌ای توسعه دهند، به‌طوری‌که قادر باشند پس‌ازاینکه تحصیلات رسمی خود را کامل کردند، در راستای آخرین جهت‌گیری‌های صنعت ورزش به مدت طولانی فعالیت خود را ادامه دهند. مدیران ورزشی برای اینکه تصمیم‌گیرندگان کارآمدی باشند، باید بهترین و به‌روزترین دانش موجود را به کار ببرند؛ برای این امر باید از تحقیق استفاده کنند. این رویکرد بسیار برتر از روش سنتی آزمون‌وخطا یا سوگیری در نتیجه‌گیری است. متخصصان ورزشی نه‌تنها باید قادر به تفسیر و به‌کارگیری نتایج باشند، بلکه همچنین باید کیفیت تحقیق به کار گرفته‌شده برای دستیابی به نتایج را نیز تشخیص دهند. جهان پیرامون ما پر از خطا و مغالطه‌های تبلیغاتی است، که تنها یک محقق حرفه‌ای می‌تواند تفاوت بین ادعاهای درست و نادرست دربارهٔ سودمندی یک محصول یا خدمات را آشکار کند.

تعریف تحقیق

تحقیق^۱ اهمیت والایی در اجتماع دارد، از این‌رو باید بیشترین توجه را معطوف به تعریف آن داشت. تحقیق از نظر لغت‌شناسی یک واژهٔ عربی است که معادل فارسی آن پژوهش بوده و به معنی درست کردن، پیدا کردن، یافتن حقیقت، پی بردن و همچنین فهم‌جویی در کنه مطلب یا به کنه مطلبی پی بردن، کسب دانش، بررسی و مطالعهٔ حقیقت و واقعیت و یا حقیقت‌یابی است. تحقیق در اصطلاح علمی عبارت است از "اعمال روش‌هایی توأم با طرح و اندیشه که برای کشف حقیقتی به کار می‌رود" و از نظر روش‌شناسی عبارت است از "کاربرد روش‌های علمی در حل یک مسئله یا پاسخ‌گویی به یک سؤال" یا به عبارت ویژه‌تر تحقیق یا پژوهش را می‌توان کوشش‌های سازمان‌یافته‌ای تلقی نمود که پژوهشگر یا محقق را در روشن‌سازی حقیقت یک موضوع یاری می‌کند.

در تعاریف تحقیق، پیچیدگی‌های متنوعی وجود دارد، اما هر یک از آن‌ها به‌نوعی درست است. محققان متعددی سعی کرده‌اند تعریفی از تحقیق در زمینهٔ ورزشی ارائه کنند. به‌عنوان مثال لی، پیتز و کوارترمن^۲ (۲۰۰۸) تحقیق را تحت عنوان "روشی علمی، هدفمند، سیستماتیک و دقیق برای جمع‌آوری، تجزیه‌وتحلیل و تفسیر داده‌های عینی یا ذهنی دربارهٔ برخی ویژگی‌ها برای کسب دانشی جدید یا افزودن به دانش موجود در زمینهٔ مطالعات ورزشی" تعریف کرده‌اند. این تعریف بر این امر دلالت دارد که تحقیق صحیح، دانش موجود را بسط می‌دهد. گراتون و جونز^۳ (۲۰۱۰) تحقیق را تحت

1. Research

2. Li, Pitts & Quarterman

3. Gratton & Jones